

A SZÉP-NEM ÜGYVÉDJE

AZ ASSZONYI BECSET SÉRTEGETŐ VÁD-OKOK

ELLEN.

Írta: CSONTOS ISTVÁN, Kassán, 1829-ben.

(Folytatás.)

De más itt a bökkenő, nem az itt a' hiba, hogy az asszonyok rövidebb értelemmel alkotván nem lehetnének alkalmasak mindazon dolgoknak kivételére, mellyeket csak a' férfiak elméjekkel elérhetnek. Azt épen más szempontból kell nézni és más okban keresni. Mert úgy az asszonyoknak telyességgel nem lehetne bírni azon nemes tehetségekkel és tulajdonságokkal, mellyeket különben számtalanokban tapasztalhatni. Úgy az asszonyokban hibázni kellene az emlékező és képzelő tehetségnek, hibázni kellene az előrelátó, gondolkodó, okoskodó, megfontoló 's ítélő nemes tehetségeknek. Már pedig, hogy az asszonyok mindazon szép lelki tehetségekkel és nemes tulajdonságokkal – melyek csak a' férfiaknak tulajdonai – csalhatatlanul bírnak; s' a'nálfogva nem csak közhivatalok' viselésére; de még Országok kormányozására is elegendő alkalmasok tudnak lenni: elég példásan láthatni sok derék asszonyok viselt dolgaikból. Hol lehetne a' többek között nevezetesebb jelenségeit mutatni az asszonyi tehetségeknek: mint Erzsébetben, M. Théréziában, Katalinban és sok más, jeles asszonyokban? A' midőn Erzsébeth Angol Királyné, Országának legzűrzavarosabb állapotjában oily dicséretesen és Nemzetének nagy előmenetelével tudta uralkodását folytatni; hogy még a nevezetesebb férfi Uralkodóknak vagy Fejedelmeknek szerentsés országlásait is csak alig lehet az övéhez hasonlítani. – Mária Thérézia hús millió telkeknek és négy koronának birtokosa lévén, azokat minden veszedelmes környüállások között is épségben meg

tudta tartani, 's okos kormányzásánál fogva a' birodalmaiban volt Nemzeteket egészen a' lehetőségig boldogította. – Katalin Orosz Császárné egygy olly felvilágosodott okos asszony volt, ki még a' legtudósabb férfiakkal is méltán vetélkedhetett, 's mély belátásánál fogva Nemzete' javára 's boldogulására hasznos törvényeket is hozott, 's a' Nemzet megelégedésével dicséretesen végezte országlását.

Azonban, hogy az asszonyok okos értelmességökön kívül még vitézi bátorsággal is bírnak: eléggé megbizonyította Szemiramís, ki az Assíriai széles kiterjedésű birodalomnak igen nevezetes Királynéja lévén, azonkívül hogy országát sok jeles épületekkel 's ritka találmányokkal gazdagította: még olly rettenhetetlen bátor szívvvel is bírt; hogy férfi ellenségeivel személyesen is viadalra ment, és rajtok nyertes lett. Hasonlóképen Penthezilea, Thalesztrisz és Judith akármelley férfi Királlyal vagy Vezérrel fegyverre keltek és azokon győzedelmeskedtek. – Továbbá pedig, hogy az asszonyok, embertársaiknak boldogításokra, 's akármelley közjónak előmozdítására is eltagadhatatlan nagylelkűek és nemes szívűek tudnak lenni: eléggé láthatni a' Sz. írásbeli Tabítában, a' gyors és bölcs Asszonyban, az okos Abigailban, a' közelebbi időbeliek között pedig a' mi Magyar nagy lelkű Asszonyainkban is, mint I^{so} Rákóczy György' felesége, ki azonkívül, hogy maga is írtt, sok tudósok' munkáit tulajdon költségén kinyomtattatta, 's a' tudományok' virágzását minden lehető úton módon elősegítette. – Bethlen István' felesége számos tanulókat tartott 's tanított a' külföldi nevezetes oskolákban. – Perényi Gáborné' jövedelmének tizedrészét a' tudományok' előmozdítására fordította. – Etseri Bátor Istvánné a' maga költségén Nyomtató Műhelyt állíttatott fel, és a' tudósokat segítette. – Nem különben a' most is fennálló jóltévő Asszonyi

egygyesület. Ezenkívül bírói] ítélő tehetségben 's akármely előfordulható dologban mély belátással és igazsággal: vallyon mellyik férjfi Bíró múlhatta felül Débórá?*' A' bölcsességben 's tudományosságban, nemde nem különös nevezetességet érdemelnek e Aspázia és Aréte? Aspáziától az ékesen szóllást és statistikát még a' bölcs Szókrates sem szégyenlette tanulni; Aréte pedig Athenásban 25 esztendőig tanította a' bölcsesség tudományt, 's a' mellett 40 darab könyveket írt; sőt a' nevezetes Arisztippus bölcs is minden tudományját Arététől, mint édes anyjától tanulta. Végezetre pedig, hogy az aszszonyok a' férjfiak' tanásjok. és segítségök nélkül egy csak nem győzhetetlen köztársaságot bölcs 'törvényei és derék hadi erővel virágoztatni is tudtak; eléggé megmutatták az Amazonok.

Mi lehet hát oka, hogy az Aszszonyok elnyomattatott állapotra jutának? Mi szolgál, tathatott a'ra alkalmatosságot; hogy ők nem csak hogy társasági közhivatalokra nem alkalmaztattak: de még mint feleségek, mint a' férjfiaknak leghívebb 's kedvesebb barátnejok, igazi bajtársok, házaiknak s vagyoniájuknak gondviselőjök 's megtartójok sem bírhatnak felelősségi fűssál és érdemlő tekintettel? Bizony ha gondolatomat és ítéletemet igazán ki kell mondanom, csekély véleményem szerint én nem tudok más okot találni; mint azt, hogy a' kemény természetű férjfiak a' náluk gyengébb aszszonyokon uralkodni szeretvén, magokra nézve sokkal jobbnak és hasznosabbnak találták azt; hogy feleségeik ő hozzájuk vak engedelmességgel lekötelezve legyenek, 's a'nál fogva vélek (mint a' kiket különben bizonyos alkalmatosságokkal felette nagyon is szeretnek) annyival inkább szabadabban és tetszésök szerint bánhassanak. Hogy pedig ezen feltételt annyival inkább csalhatatlanul végrehajthassák: az aszszonyoknak olly neveltetést adattak, minélfogva azok semmi polgári hivatalok' viselésére sem lehessenek alkalmatosuk és elnyomattatott állapotjuk' megváltoztatására legkisebb külső erővel és hatalommal se bírassanak.

Így lehet gondolni 's gyanítani, és talán nem minden ok nélkül. Mert különben miért lett volna Rómában az aszszonyok ellen olly kegyetlen törvény; minélfogva minden emberi jussoktól egészen megfosztattak? Hogyan viseltethettek volna a' férjfiak aszszonyaikhoz olly kegyetlenséggel, a' mint a' Rómaiak és egyéb Nemzetek' viselt dolgaiból láthatni? Hiszen a' Rómaiaknál egészen Kamillus idejéig e' következendő gyalázatos törvények állottak fenn: u. m.

1-ször. Hogy az aszszonyok, még a' leg-

főbb emberek' feleségei' is a' templomokban lene ülhessenek, sem semmihez támaszkodhassanak; holott a' férjfiak a' legutolsóig mindnyájan tetszésök szerint ülhettek.

2-ször. Hogy a' legfőbb ember feleségénél se légyen szabad egy rendbéli öltöző ruhánál többet tartani, ha csak a'ra a' Tanátstól külön engedelmet nem nyer. A' ki pedig ezet törvény' ellenére magának köntöst készítettett a' köntös elvesztésén kívül az aszszony meg büntetett, a' férjfiak pedig számkivetésb. kellett mennie.

3-ször. Az aszszonyok' holt testeik felett még a' legnagyobbaké felett sem volt szabad halotti beszédet tartani, a' midőn a' férjfiak. felett közönséges szokásban volt; s még e' mel lett holt testeiket a temetéskor nem hogy idegen férjfiaknak: de még a' megholtak' férjeiknek sem volt szabad elkísérni.

4-szer. Ha valamely aszszony részegségben avagy szerelmes kicsapongásban tapasztaltatott: tellyes szabadság engedtetett a' férjfiaknek hogy feleségét életétől azonnal megfoszssa, még pedig a' nélkül; hogy a' fellebb való helyei a'ról jelentést tartozott volna tenni. (Folytatjuk.)

* Bir. 4. 5. R.